

سازمان بهشتی کشور

معاونت امور توانبخشی

دفتر توانمندسازی معلولین

گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR)

دستورالعمل اجرای

برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR)

از طریق موسسات یا انجمن های غیر دولتی با همکاری تسهیلگران میانی و محلی

دستورالعمل واگذاری خدمات توانبخشی مبتنی بر جامعه در راستای اصل ۴۴ قانون اساسی کشور و به منظور فراهم آوردن زمینه های توسعه مشارکت بخش غیردولتی و کاهش تصدی گری دولت در حوزه افراد دارای معلولیت با استفاده از ظرفیت تسهیلاتگران تدوین گردیده است. دستورالعمل مذکور در هشت فصل به شرح ذیل تنظیم و تشریح شده است.

فصل اول: تعاریف

فصل دوم: مستندات قانونی و روش واگذاری

فصل سوم: ساختار اجرایی

فصل چهارم: شرایط متقاضیان واجد شرایط

فصل پنجم: وظایف مجریان برنامه

فصل ششم: نظارت

فصل هفتم: ساختارهای مدنی و نهادهای درگیر در برنامه

فصل هشتم: دستور العمل مالی

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- اصطلاحات مورد استفاده در این دستورالعمل در معانی مشروح زیر به کار می روند:

۱. توانبخشی مبتنی بر جامعه: برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه یکی از فعالیت های دفتر توانمندسازی معلولان است. این برنامه به افراد دارای معلولیت به ویژه در مناطقی که دسترسی به خدمات توانبخشی کمتر است، ارایه خدمت می کند. خدمات ارائه شده در این برنامه بر اساس ماتریس CBR شامل خدمات سلامت، آموزش، معاش، اجتماعی و توانمندسازی است. این خدمات توسط موسسات و انجمن های غیردولتی و از طریق تسهیلاتگران میانی و محلی به خانواده ها و افراد دارای معلولیت ارایه می شود.
۲. تسهیلاتگر میانی: فردی است که تحت نظارت و مدیریت انجمن یا موسسه غیردولتی در برنامه CBR همکاری نموده و در ناحیه محل اجرای برنامه با نظارت بر تسهیلاتگران محلی انجام وظیفه می نماید.
۳. تسهیلاتگر محلی: فردی است ساکن روستا که به منظور توانمندسازی افراد دارای معلولیت تحت نظارت و مدیریت تسهیلاتگران میانی انجمن یا موسسه غیردولتی در برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه مشارکت می نماید.
۴. شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه محلی: نهادی مردمی و اجتماع محور است که در سطح جوامع روستایی به منظور استفاده از ظرفیت جامعه محلی و مشارکت افراد معلول و خانواده آنان با هدف مشارکت دادن جامعه در مسئولیت پذیری نسبت به اعضای معلول و رفع مشکلات آنان تشکیل می گردد.
۵. انجمن غیردولتی همکار با CBR: به سازمانی اشاره می کند که مستقیماً بخشی از ساختار بهزیستی محسوب نمی شود، اما نقش بسیار مهمی به عنوان واسطه بین افراد معلول و خانواده های آنان، تسهیلاتگران برنامه CBR و حتی خود جامعه با بهزیستی به منظور مدیریت و اجرای برنامه ایفا می کند.

فصل دوم: مستندات قانونی و روش واگذاری

ماده ۲- مستندات قانونی مرتبط با واگذاری به شرح زیر می باشد:

۱. قانون جامع حمایت از حقوق معلولین: ماده یک دولت موظف است زمینه های لازم را برای تأمین حقوق معلولین فراهم و حمایت های لازم را از آنها به عمل آورد.
۲. قانون جامع حمایت از حقوق معلولین: ماده سه در خصوص همکاری بخش غیردولتی و پرداخت یارانه به آنها و همچنین تأمین خدمات توانبخشی، حمایتی، آموزشی و حرفه آموزی افراد دارای معلولیت نیازمند
۳. اصل ۴۴ قانون اساسی کشور جمهوری اسلامی ایران در خصوص واگذاری خدمات دولتی به بخش خصوصی

۴. ماده ۸۸ قوانین و مقررات عمومی لایحه شماره ۳۵۹۱۸ دولت در خصوص تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۸۰/۸/۷

ماده ۳- واگذاری به روش زیر انجام می شود.

خرید خدمات از بخش غیردولتی: استفاده از ظرفیت های بخش غیردولتی با پرداخت هزینه سرانه تأمین خدماتی که بهزیستی طبق مقررات موجود عهده دار آنها است.

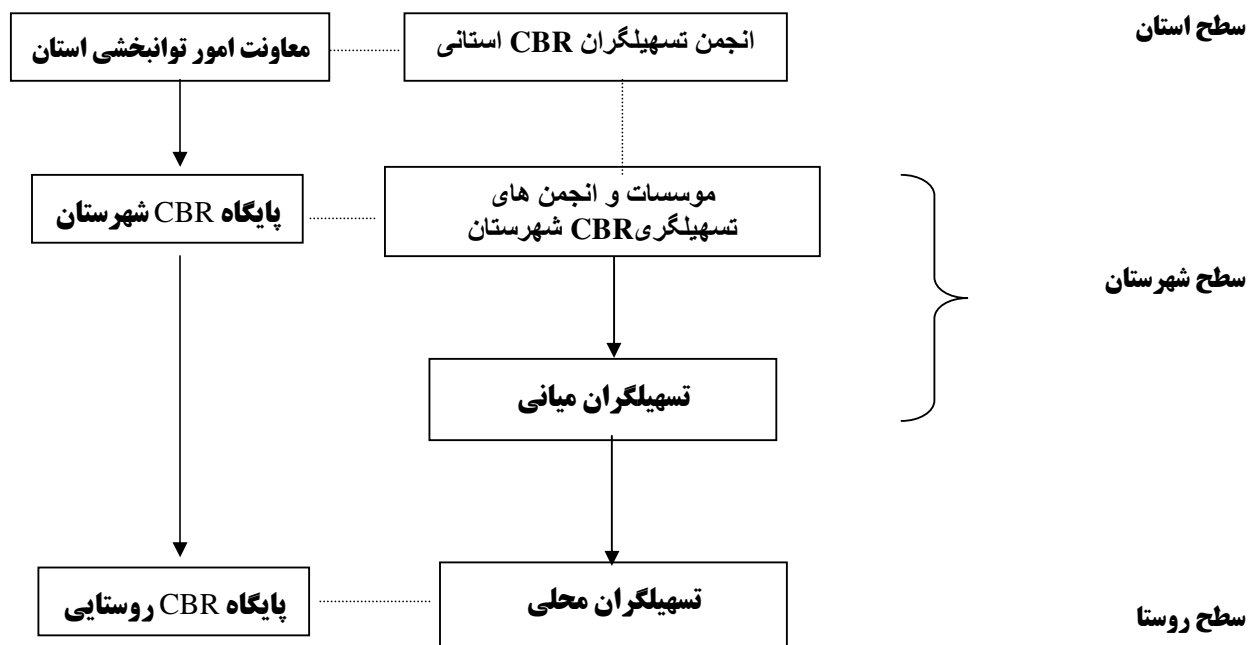
فصل سوم: ساختار اجرایی

ماده ۴- طرح کلی برنامه در سه سطح اصلی به شرح زیر می باشد.

سیستم ارائه خدمات و مدیریت در CBR از طریق تسهیلاتگران انجمن های غیردولتی

سطح	افراد مسئول	تعداد	وظایف
۱	جامعه محلی (جمعیت ۱۷۵۰ نفری) ۳۵ فرد دارای ناتوانی	یک عدد	مدیریت برنامه در روستا اجرای خدمات CBR
	تسهیلگر محلی توانبخشی (CRF)	یک نفر	پیگیری و اجرای خدمات CBR
	گروه های خودیار معلولان		پیگیری و اجرای خدمات CBR
۲	بخش (جمعیت ۱۷۵۰۰ نفری) ۳۵۰ فرد دارای ناتوانی	یک نفر	نظارت و آموزش تسهیلاتگران محلی
	کارشناس CBR بهزیستی شهرستان انجمن یا موسسات غیردولتی	یک عدد یک نفر	نظارت بر NGO، تسهیلاتگران میانی و محلی مدیریت و نظارت بر تسهیلاتگران و فعالیتهای برنامه CBR
۳	مرکز استان	یک عدد یک نفر	نظارت بر انجمن تسهیلاتگران CBR استان و اقدامات شهرستان ها نظارت و مدیریت برنامه در شهرستان ها

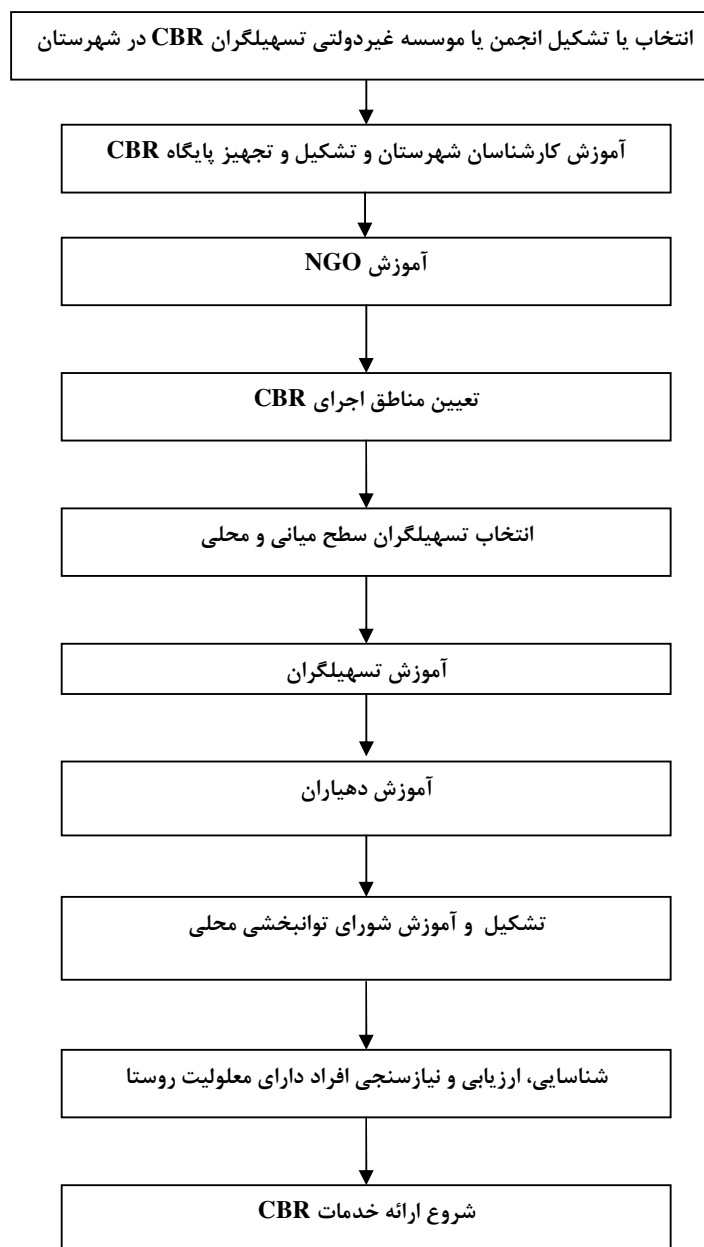
۴.۱- نمودار جایگاه انجمن های غیردولتی در استان

شرح طرح کلی برنامه

- بر اساس آمارهای موجود دفتر توانمندسازی معلولان-گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه- سازمان بهزیستی کشور، میانگین شیوع معلولیت در مناطق روستایی کشور در حدود ۲٪ می باشد. مثلاً در هر روستا با ۱۷۵۰ نفر جمعیت تعداد ۳۵ نفر فرد دارای ناتوانی نیازمند خدمات وجود خواهد داشت که باید تحت پوشش یک تسهیلگر محلی قرار گیرند. تسهیلگر محلی بایستی علاوه بر روستای اصلی، افراد دارای معلولیت روستاهای قمر را نیز شناسایی نماید.
- اگر در روستای محل سکونت تسهیلگر محلی یا روستای هم جوار، تعداد فرد دارای ناتوانی بیشتری حضور داشته باشد، به شرط این که تسهیلگر محلی بتواند خدمات با کیفیتی ارائه دهد، مجاز است مطابق با دستورالعمل مالی در روش اول ارائه خدمت تا ۱۰۰ پرونده و در روش دوم تا ۷۰ پرونده را به عهده بگیرد.
- در روش دوم هر تسهیلگر میانی با نظارت بر حداکثر ۱۰ نفر تسهیلگر داوطلب محلی جمعیتی حدود ۱۷۵۰۰ نفر با تعداد ۷۰۰ نفر فرد دارای ناتوانی را تحت پوشش خواهد داشت.
- هر NGO به طور میانگین با نظارت بر ۱۰ نفر تسهیلگر میانی حداقل جمعیتی حدود ۱۷۵۰۰۰ نفر با پیش بینی تعداد ۳۵۰۰ نفر فرد دارای ناتوانی را تحت پوشش خواهد داشت.

ماده ۵- مراحل اجرای برنامه CBR از طریق واگذاری خدمات به انجمن ها یا موسسات غیردولتی

۵.۱- اقدامات لازم برای اجرای برنامه:

۱. آموزش مسئولین و کارشناسان بهزیستی استان و شهرستان ها در رابطه با نحوه اجرای برنامه CBR
۲. عقد قرارداد یا تفاهم نامه با انجمن
۳. آموزش دو روزه به انجمن در خصوص وظایف محوله
۴. انتخاب مناطق و روستاهای مجری و واگذاری پرونده ها به انجمن یا موسسه غیردولتی
۵. انتخاب تسهیلگران و آموزش آنها

۶. معرفی تسهیلگران از طریق انجمن و کارشناس CBR شهرستان به دهیار و یا شورای اسلامی جهت معرفی به اهالی روستا. انجمن می تواند برای انتخاب تسهیلگر محلی با دهیار مشورت نماید.
۷. تشکیل و آموزش شورای CBR روستا و آموزش به دهیاران و بهورزان
۸. شناسایی و نیازسنجی و خدمت رسانی به معلولین توسط تسهیلگران
۹. پایش مستمر انجمن و کارشناسان بهزیستی بر حسن اجرای کار تسهیلگران
۱۰. پایش مستمر و ارزشیابی برنامه توسط کارشناس بهزیستی استان
۱۱. ارائه گزارش نتایج برنامه توسط کارشناسان توانبخشی مبتنی بر جامعه بهزیستی کشور

فصل چهارم - شرایط متقاضیان واجد شرایط

شرایط پذیرش افراد دارای معلولیت و احراز و واگذاری مسئولیت به انجمن یا موسسه غیردولتی برای اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه به صورت زیر می باشد.

ماده ۶- شرایط پذیرش افراد دارای معلولیت در برنامه CBR:

- تمامی افراد دچار آسیب های حسی (بینایی و شنوایی)، صوت و گفتار، جسمی حرکتی، کم توان ذهنی، روانی مزمن و همچنین سالمندان دچار معلولیت می توانند تحت پوشش قرار گیرند.
- تعیین نوع و شدت معلولیت پس از شناسایی اولیه توسط تسهیلگران و تأیید کارشناسان CBR، بایستی توسط کمیسیون های پزشکی تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت بهزیستی شهرستان تأیید شود.
- افراد دارای معلولیت از طریق معرفی بهزیستی شهرستان (افراد دارای پرونده) یا به صورت خود معرف و یا شناسایی خانه به خانه از طریق تسهیلگر محلی، تحت پوشش قرار می گیرند.
- افراد دارای معلولیت که در سال های گذشته شناسایی شده و دارای پرونده CBR هستند، می بایست در اولین فرصت به کمیسیون های پزشکی معرفی شده و پس از تأیید معلولیت، ثبت در سامانه بهزیستی شوند.
- طبق بخش نامه های صادره از دفتر توانمندسازی معلولین، افراد دارای معلولیت روستایی در اولویت حضور در کمیسیون ها قرار دارند. چنانچه شرایط حضور افراد دارای معلولیت روستایی به دلایلی نظیر دسترسی محدود و نداشتن توانایی مراجعه در کمیسیون شهرستان وجود ندارد، با هماهنگی کارشناسان مربوطه می توان از کمیسیون سیار کمک گرفت.

ماده ۷- شرایط احراز و واگذاری مسئولیت به انجمن یا موسسه غیردولتی برای اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه:

- انجمن یا موسسه غیردولتی باید دارای پروانه فعالیت از بهزیستی یا فرمانداری با هدف ارائه خدمات به افراد دارای معلولیت بوده و به ثبت رسیده باشد و در هنگام واگذاری خدمات فعال باشد.
- داشتن ظرفیت ها و قابلیت های لازم برای احراز این مسئولیت به انجمن یا موسسه غیردولتی باید مورد تأیید بهزیستی استان و شهرستان قرار گیرد.
- انجمن یا موسسه غیردولتی باید سابقه فعالیت در امور افراد دارای معلولیت یا موضوعات اجتماعی به ویژه اقدامات اجتماع محور را داشته باشد.
- انجمن یا موسسه غیردولتی باید دارای حسن سابقه باشد و از این نظر مورد تأیید بهزیستی استان و شهرستان قرار گیرد.

- انجمن یا موسسه غیردولتی باید توانایی و قابلیت های لازم برای جذب و استفاده از منابع و ظرفیت های سایر سازمان های دولتی و غیردولتی را دارا باشد.
 - انجمن یا موسسه غیردولتی باید دارای مکان مناسبی جهت انجام فعالیت های مورد انتظار باشد.
 - اولویت واگذاری پرونده های افراد دارای معلولیت تحت پوشش برنامه CBR با انجمن های تسهیلگران هر شهرستان می باشد.
- تبصره: بهزیستی استان بایستی در اولین فرصت زمینه تشکیل انجمن تسهیلگران هر شهرستان را فراهم نماید. چنانچه در سطح شهرستان انجمن یا موسسه غیردولتی فعال و مناسبی برای واگذاری خدمات توانبخشی مبتنی بر جامعه وجود نداشت آن استان می تواند با ایجاد انشعابی از انجمن یا موسسه غیردولتی فعال در سطح استان در شهرستان مربوطه این خدمات را به شعبه آن انجمن یا موسسه غیردولتی واگذار نماید.
- شایسته است سازمان بهزیستی استان زمینه های لازم جهت تشکیل انجمن یا موسسه غیردولتی که خدمات توانبخشی مبتنی بر جامعه به آنان واگذار شده است را مدتی پس از اجرای برنامه در سطح شهرستان فراهم آورد.
 - بدیهی است ایجاد شبکه ای از انجمن ها که خدمات توانبخشی مبتنی بر جامعه به آنها واگذار شده است و در این زمینه فعالیت می نمایند، از اهداف عالی این برنامه و همچنین برنامه عملیاتی توانبخشی مبتنی بر جامعه است.

۷.۱- شرایط احراز و انتخاب تسهیلگران تحت مدیریت انجمن یا موسسه غیردولتی

- تسهیلگر میانی باید حداقل دارای مدرک تحصیلی لیسانس ترجیحاً در رشته های توانبخشی، پیراپزشکی، گرایش های مختلف روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم تربیتی و مددکاری باشد.
- تبصره: در صورت عدم وجود کارشناسان متقاضی به عنوان تسهیلگر میانی با رشته های فوق و یا در مناطق کم برخوردار، انجمن در صورت تأیید بهزیستی استان و شهرستان می تواند از سایر افراد فعال و توانمند با مدرک فوق دیپلم به صورت مشروط نیز استفاده نمایند.
- برای انتخاب تسهیلگر میانی افراد معلول و اعضای خانواده های آنان در صورت احراز شرایط در اولویت هستند.
- تسهیلگر محلی باید حداقل دارای مدرک دیپلم ترجیحاً رشته علوم تجربی باشد.
- تبصره: در صورت عدم وجود افراد متقاضی واجد شرایط به عنوان تسهیلگر محلی با مدرک دیپلم، انجمن در صورت تأیید بهزیستی استان و شهرستان می تواند از سایر افراد فعال و علاقه مند در منطقه با مدرک پایین تر از دیپلم نیز استفاده نمایند.

برای انتخاب تسهیلگر محلی افراد ذیل به ترتیب دارای اولویت می باشند: ۱- افراد معلول فعال و اعضای خانواده آنان ۲- بهورز روستا ۳- افراد داوطلب ساکن در روستا.

- پس از ارائه فراخوان توسط انجمن ها یا موسسات غیردولتی شهرستان ها، داوطلبین واجد شرایط می توانند با مراجعه به انجمن ها یا موسسات غیردولتی شهرستان ها درخواست همکاری خود را ارائه نمایند.
- پس از بررسی مدارک و سوابق کاری متقاضیان، افراد مناسب برای گذراندن دوره آموزشی انتخاب شده و دوره آموزشی را طی می کنند. تعداد تسهیلگران در مرحله انتخاب می بایست ۳۰٪ بیش از میزان مورد نیاز باشد که تبعاً پس از آزمون و مصاحبه تعداد مورد نظر از بین این افراد انتخاب می شوند.
- تسهیلگران پس از مصاحبه و گذراندن دوره آموزشی و قبولی در آزمون کتبی و شفاهی که توسط انجمن ها یا موسسات غیردولتی یا بهزیستی شهرستان مربوطه انجام می گیرد، بکارگیری خواهند شد.
- تسهیلگران محلی باید مورد تأیید شورای روستا باشند و گواهی حسن اخلاق از شورای اسلامی دریافت نمایند.

- آقایان متقاضی ترجیحاً می بایست متأهل باشند. همچنین بانوان تسهیلگر مجرد نسبت به مردان در شرایط یکسان در اولویت هستند.
- صلاحیت افراد منتخب از سوی انجمن ها یا موسسات غیردولتی نهایتاً باید مورد تأیید بهزیستی استان و شهرستان قرار گیرد.

۷.۲- شایستگی های تسهیلگران محلی:

هر تسهیلگر محلی باید شایستگی های زیر را دارا باشد:

۱. به کار با افراد دارای معلولیت علاقمند باشد.
۲. حداقل دارای مدرک دیپلم باشد.
۳. مقیم جامعه محلی مربوطه بوده و با آداب و رسوم و زبان محلی آن منطقه آشنایی کافی داشته باشد.
۴. حسن شهرت داشته و مورد اعتماد افراد جامعه باشد.
۵. توانایی برقراری ارتباط موثر را داشته باشد.

۷.۳- نقش سازمان بهزیستی استان در خصوص واگذاری CBR به موسسات یا انجمن های غیردولتی:

- انتخاب و تأیید انجمن یا موسسه غیردولتی در شورای اداری بهزیستی استان با حضور افراد ذیل: ۱- مدیرکل استان ۲- معاون پشتیبانی ۳- معاون توانبخشی ۴- رئیس بهزیستی شهرستان ۵- کارشناس مسئول CBR استان ۶- کارشناس مسئول CBR شهرستان ۷- کارشناس دفتر حقوقی استان ۸- مسئول حراست استان ۹- مسئول بازرسی استان
- نظارت بر عقد قرارداد با انجمن یا موسسه غیردولتی در ادارات بهزیستی شهرستان توسط اعضای کمیته فوق

تبصره: عقد قرارداد مستقیم ادارات بهزیستی با تسهیلگران اکیداً ممنوع می باشد و تمامی قراردادهای واگذاری پرونده های مربوط به برنامه CBR با موسسات غیردولتی مورد تأیید انجام می گردد.

- تأمین به موقع منابع مالی جهت اجرای برنامه از طریق اعتبارات تخصیصی
- نظارت مستمر بر اجرای کار و مفاد قرارداد از سوی انجمن یا موسسه غیردولتی هر شش ماه یکبار توسط معاون توانبخشی و کارشناس CBR استان و جمع آوری عملکرد شش ماهه
- تأمین ابزارهای آموزشی، کتابچه و فرم های مربوطه
- برگزاری دوره های آموزشی و بازآموزی برای مدیران انجمن ها، تسهیلگران و کارشناسان CBR هر سه ماه یک بار

فصل پنجم: وظایف مجریان برنامه

ماده ۸- شرح وظایف کارکنان برنامه در سطوح مختلف به شرح زیر می باشد.

۸.۱- وظایف واحدهای ستادی کشوری در گسترش خدمات توانبخشی مبتنی بر جامعه

- وظایف گروه توانبخشی مبتنی بر جامعه دفتر توانمندسازی معلولین سازمان بهزیستی کشور عبارت است از:
۱. تدوین و ابلاغ اهداف، سیاست ها، راهبردها و شیوه انجام برنامه CBR در ابعاد سلامت، آموزش، معاش، اجتماعی و توانمندسازی در راستای ماتریس CBR.

۲. جذب و توزیع منابع مالی مورد نیاز برنامه
۳. تهیه و بازنگری دستورالعمل‌های اجرایی و مالی و ابلاغ آن به استان‌ها.
۴. تهیه و تدوین برنامه نظارت (پایش، ارزیابی و ارزشیابی) در مراحل مختلف اجرای برنامه و انجام بازدیدهای فصلی از استانهای مجری.
۵. جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات و آمار ارسالی از استان‌ها.
۶. برنامه ریزی آموزشی جهت افزایش اطلاعات و دانش کارشناسان مجری برنامه CBR در سطح کشور
۷. تدوین، ترجمه و تألیف جزوات و کتب مورد نیاز و انتشار آنها جهت بهره‌برداری کارشناسان، تسهیلگران، معلولان، اعضای خانواده و افراد جامعه.
۸. کمک به توسعه برنامه‌های آموزشی و حمایت از طرح‌های پژوهشی مرتبط با CBR.
۹. کمک به تشکیل انجمن CBR کشور و نظارت بر فعالیت‌های آن.
۱۰. کمک به برگزاری انتخابات انجمن CBR کشور پس از پایان هر دوره
۱۱. تقویت و حمایت شبکه CBR ایران و کمیته‌های مربوطه.
۱۲. ایجاد انگیزه و تشویق نیروهای فعال در انجمن‌های توانبخشی مبتنی بر جامعه استانی.
۱۳. نظارت بر سازماندهی انجمن‌ها، جوامع و سازمان‌های حامی معلولان و توسعه تشکلهای معلولان.
۱۴. حمایت از طرح‌ها و ابتکارات کارشناسان و تسهیلگران استانهای مجری برنامه
۱۵. پیگیری جهت استفاده از فن‌آوری‌های جدید در ارائه خدمات
۱۶. برنامه ریزی و اقدام جهت اجرای سیاست‌های معاونت توانبخشی سازمان و پیشنهادات انجمن CBR کشور.
۱۷. برنامه ریزی جهت تشکیل و تقویت انجمن‌های معلولان همکار با CBR در سطح کشور
۱۸. توسعه ارتباطات بین بخشی با سازمان‌های مرتبط با برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه نظیر وزارت بهداشت و ... و در صورت نیاز عقد تفاهم‌نامه‌های همکاری با آنها.
۱۹. برقراری ارتباط با مجامع بین‌المللی، ملی و نهادهای غیردولتی فعال داخلی و خارجی و انتشار گزارش CBR ایران در محافل بین‌المللی از طریق حضور فعال در همایش‌های بین‌المللی و ...
۲۰. ارائه الگوهای موفق خارجی و داخلی CBR در سطح کشور.
۲۱. آگاهسازی جامعه با پخش تیزرهای تبلیغاتی در تلویزیون و انعکاس مطبوعاتی اخبار CBR
۲۲. برنامه ریزی جهت حمایت طلبی و تغییر نگرش مسئولین درون و برون سازمانی نسبت به CBR.
۲۳. پیگیری جهت تحقق کامل قانون حمایت از حقوق معلولان در سطح کشور.
۲۴. پیگیری جهت تحقق کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت.

۸.۲- واحد اجرایی توانبخشی مبتنی بر جامعه حوزه توانبخشی ستاد بهزیستی استان

- واحد اجرایی توانبخشی مبتنی بر جامعه استان از معاون امور توانبخشی بهزیستی استان، کارشناس مسئول CBR بهزیستی استان و کارشناسان همکار در سطح ستادی استان تشکیل می‌گردد.
- وظایف واحد اجرایی CBR استان عبارت است از:
۱. نظارت بر اجرای سیاست‌های ابلاغی بهزیستی کشور در خصوص انجام برنامه‌های مرتبط با CBR در شهرستانهای استان.
 ۲. برنامه ریزی جهت توزیع مناسب منابع مالی و انسانی در شهرستان‌های تحت پوشش برنامه
 ۳. گسترش و تعمیق ارتباطات درون بخشی و برون بخشی در سطح استان در جهت ارتقاء کمی و کیفی فرآیند خدمات CBR
 ۴. جمع‌آوری اطلاعات از پایگاه‌های CBR شهرستانی و تحلیل آن.

۵. تهیه گزارش جامع فصلی فعالیت ها، برنامه ها و ارائه بازخورد به مدیرکل استان و گروه CBR دفتر توانمندسازی معلولین کشور.
۶. مطالعه و ارائه شیوه های متنوع خدمات و بومی ارائه CBR با توجه به خط مشی های سازمان
۷. برگزاری دوره های آموزشی کارشناسان، تسهیلمان و سایر کارکنان برنامه در سطح استان و شهرستان
۸. برگزاری همایش های CBR درون استانی.
۹. راه اندازی و حمایت از انجمن تسهیلمان CBR استان.
۱۰. گسترش ارتباطات با گروه های غیردولتی و انجمن های معلولان.
۱۱. نظارت بر تهیه و تنظیم گزارش تفصیلی ادواری و سالیانه از عملکرد معاونت جهت ارائه به مقام مافوق
۱۲. حمایت از طرح ها و برنامه های ابتکاری مرتبط با CBR
۱۳. اتخاذ تدابیر لازم بمنظور ارائه خدمات با کیفیت نظیر مناسب سازی محیط مسکونی و روستائی، ارتقای کیفیت آموزش های فنی و حرفه ای و اشتغال معلولین روستائی تحت پوشش خدمات CBR در استان
۱۴. پیگیری جهت تخصیص بودجه لازم از محل فصل شش CBR و مشارکت های مردمی جهت ایجاد و تقویت صندوق های توانبخشی مبتنی بر جامعه روستایی
۱۵. نظارت بر تهیه، تدوین و تنظیم ضوابط و استانداردها و دستورالعمل های مورد نیاز توانبخشی به منظور ارتقاء سطح خدمات و بهبود فعالیت واحدهای استانی با هماهنگی ستاد بهزیستی کشور.
۱۶. نظارت بر سازماندهی انجمن ها و سازمان های حامی معلولان و توسعه تشکل های و خودیاری معلولان
۱۷. پیگیری جهت تأمین اقامتگاه و خدمات تخصصی به معلولان ارجاعی در سطح استان.
۱۸. آگاه سازی و اطلاع رسانی جهت آشنائی جامعه با خدمات CBR از جمله ارتباط با رسانه های جمعی.
۱۹. ارزشیابی سالانه خدمات CBR در سطح استان.
۲۰. پیگیری جهت تحقق کامل قانون جامع حمایت از حقوق معلولان.
۲۱. پیگیری جهت تحقق کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت در سطح استان.

۸.۳- وظایف کارشناسان پایسگر بهزیستی شهرستان:

۱. بررسی، نظارت و ارائه راهکار درخصوص اجرای طرح ها و برنامه های مربوط به ارائه خدمات توانبخشی توسط تسهیلمان به انجمن ها یا موسسات غیردولتی
۲. بررسی و کنترل اطلاعات جمع آوری شده درخصوص شناسایی معلولین و نیازها و مشکلات آنها
۳. بازدیدهای دوره ای از فعالیت های انجام شده و یا در حال انجام تسهیلمان
۴. ارائه توصیه های توانبخشی به تسهیلمان و خانواده افراد دارای معلولیت در هنگام بازدید از منازل افراد دارای معلولیت
۵. نظارت بر نحوه استفاده از امکانات جامعه و سازمان ها به ویژه سازمان ها و نهادهای بین بخشی جهت پیشبرد اهداف CBR توسط انجمن ها یا موسسات غیردولتی
۶. اتخاذ تدابیر لازم برای استفاده از تسهیلات و امکانات رفاهی موجود از قبیل تبصره های بودجه و تسهیلات مسکن، تأمین وسایل کمک توانبخشی و رفاهی، مناسب سازی محیط زندگی و سایر خدمات جاری برای افراد دارای معلولیت
۷. پیگیری جهت ارائه خدمات لازم از قبیل خدمات کاردرمانی، فیزیوتراپی، گفتاردرمانی، شنوایی سنجی، بینایی سنجی، ارتوپدی فنی، مددکاری، مشاوره و روانشناسی برای معلولین ارجاع شده توسط بهزیستی شهرستان
۸. ارزشیابی برنامه و فعالیت های در حال اجرا و پیشنهاد و تغییر روش های ارائه خدمات به انجمن ها یا موسسات غیردولتی

تبصره: از آن جایی که مدیر موسسه غیردولتی عهده دار وظایف محوله در قرارداد با بهزیستی می باشد، بنابراین کارشناس پایشگر بهزیستی می بایست تمامی موارد مربوط به برنامه را مستقیماً به مسئول موسسه غیردولتی طرف قرارداد منتقل نماید و حتی الامکان از ارتباط بی واسطه با تسهیلاتگران پرهیز نماید.

۸.۴- وظایف انجمن ها یا موسسات غیر دولتی

- انتخاب تسهیلاتگران میانی و محلی
- تبصره ۱: انتخاب تسهیلاتگران می تواند از طریق موسسه غیردولتی و تأیید بهزیستی صورت پذیرد. همچنین بهزیستی می تواند افراد مورد تأیید و حائز صلاحیت را پس از مصاحبه جهت همکاری به موسسه معرفی نماید.
- تبصره ۲: چنانچه انجمن از عملکرد یک تسهیلاتگر رضایت نداشته باشد، تصمیم گیری در مورد ادامه همکاری نامبرده بایستی در کمیته بهزیستی شهرستان با حضور رئیس اداره، معاون/ مسئول توانبخشی، کارشناس CBR و مسئول انجمن انجام گردد.
- مشارکت در آموزش تسهیلاتگران
 - صدور معرفی نامه برای تسهیلاتگران
 - نظارت بر فعالیت های تسهیلاتگران
 - پرداخت دستمزد به تسهیلاتگران بر اساس دستورالعمل مالی
- تبصره: موسسه موظف است بلافاصله پس از دریافت مبلغ قرارداد از بهزیستی، حق الزحمه تسهیلاتگران را آخر هر ماه به طور منظم پرداخت نماید. هرگونه تاخیر در پرداخت دستمزد تسهیلاتگران توسط انجمن یا موسسه غیردولتی تخلف محسوب می گردد.
- جمع بندی و طبقه بندی اطلاعات ارسالی از سوی تسهیلاتگران و ارائه گزارش به بهزیستی شهرستان
 - ارائه گزارش مالی فصلی و سالیانه
 - ارتباط مناسب با بهزیستی شهرستان و فراهم کردن فرصت های لازم برای پایش و نظارت کارشناسان بهزیستی
 - تقبل تمامی مسئولیت های مربوط به تسهیلاتگران لذا سازمان بهزیستی در خصوص بیمه یا استخدام تسهیلاتگران هیچ گونه مسئولیتی ندارد.

۸.۵- وظایف تسهیلاتگر میانی

۱. تماس با جامعه محلی را آغاز نموده و اطلاعات مورد نیاز برنامه CBR را فراهم کند (تکمیل فرم نیمرخ اجتماعی روستا).
۲. از جوامع محلی بازدید بعمل آورده و در انتخاب تسهیلاتگر محلی همکاری نماید.
۳. دوره های آموزشی تسهیلاتگران محلی را برنامه ریزی، تنظیم و ارزیابی کند.
۴. پیگیری های لازم در زمینه تشکیل شوراهای توانبخشی روستا را با هماهنگی دهیاران به عمل آورد و حضور فعال در شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا داشته باشد.
۵. بر برنامه های اجرا شده در سطح محلی توسط شوراهای توانبخشی محلی، دهیاران، بهورزان و تسهیلاتگران محلی نظارت کند.
۶. به گسترش ارتباطات چند بخشی کمک کند تا افراد دارای معلولیت بتوانند از خدمات سایر بخش ها از قبیل خدمات بهداشتی (شبکه خدمات بهداشتی درمانی)، آموزشی، حرفه آموزی و سایر مزایا و امکانات اجتماعی دولتی و غیردولتی استفاده نمایند. در این رابطه همکاری های متقابل با دهیاران و بهورزان ضروری است.
۷. با توجه به نیاز افراد دارای معلولیت به خدمات تخصصی که در سطح جامعه محلی تأمین نمی شوند، امکان ارجاع فرد را به سایر بخش ها و واحدها فراهم نماید و برای دریافت این خدمات اقدامات و پیگیری های لازم را به عمل آورد.

۸. برای ارایه آموزش های تکمیلی به تسهیلگران محلی، خانواده ها و افراد دارای معلولیت برنامه ریزی کند.
۹. بر تمام جنبه های حقوق اجتماعی و قانونی افراد دارای معلولیت نظارت و حمایت طلبی نماید تا از رعایت حقوق انسانی و حضور کافی این افراد و خانواده شان در تمامی امور اجتماعی مورد علاقه آن ها اطمینان حاصل نمایند.
۱۰. زمینه های لازم جهت مشارکت اجتماعی معلولین و حضور آنها را در عرصه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، ورزشی، مذهبی و سیاسی فراهم آورد و در زمینه فراگیرسازی کلیه معلولین در برنامه های توسعه روستا (به ویژه برنامه هایی که برای زنان و نوجوانان در روستا وجود دارد) هماهنگی های لازم را با دهیاران و یا سایر مسئولین محلی و منطقه ای به عمل آورد.
۱۱. زمینه های لازم جهت عضویت معلولین روستایی در انجمن های موجود معلولین را فراهم آورده و یا آنان و خانواده هایشان را تشویق به تشکیل گروه های خودیار نماید.
۱۲. از نظارت مناسب بر برنامه های CBR اطمینان حاصل نماید و در رفع مشکلات موجود در امر نظارت و گزارش اطلاعات و داده ها به صورت فصلی به سطوح بالاتر (انجمن و اداره بهزیستی شهرستان) مطابق با فرم های مربوطه اقدامات لازم به عمل آورد و در برنامه ریزی مجدد یا سایر تغییرات با توجه به دستورالعمل های ارسالی اقدام نماید.
۱۳. برنامه های لازم برای آگاه سازی و تغییر نگرش افراد جامعه، افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان را در سطح روستا فراهم آورد.
۱۴. با سایر ادارات محلی و منطقه ای برای استفاده از منابع سایر بخش ها ارتباط برقرار نماید و یا کار معلولین را در سایر ادارات پیگیری کند.
۱۵. با همکاری اداره بهزیستی شهرستان در امر مستندسازی فعالیت های انجام شده به صورت مکتوب، فیلم و ... اقدام نماید.

نکته: تسهیلگر میانی موظف است هفته ای ۴۰ ساعت در راستای اهداف تعیین شده در برنامه فعالیت نماید.

۸.۶- وظایف تسهیلگر محلی:

۱. شناسایی، ارزیابی اولیه، نیازسنجی و ثبت اطلاعات در فرم های مربوطه با کمک بهورزان.
۲. جمع آوری اطلاعات اقتصادی و اجتماعی لازم و مدارک مورد نیاز از معلولین در موارد مقتضی.
۳. انتخاب مربی آموزشی جهت معلولین نیازمند به آموزش در خانواده و انتخاب کتابچه مناسب برای آموزش فرد دارای ناتوانی و آموزش جزوات آموزشی به مربیان با کمک بهورزان و تأمین جزوات آموزشی مورد نیاز مربیان از طریق بهزیستی شهرستان.
۴. ارزشیابی خدمات ارایه شده بخصوص آموزش در خانواده با کمک بهورزان.
۵. ارجاع معلولین به منظور دریافت خدمات تخصصی که در روستا قابل ارایه نمی باشد.
۶. پیگیری و همکاری با معلولین در ارتباط با دریافت خدمات توانبخشی مورد نیاز.
۷. راهنمایی خانواده ها درخصوص فراهم کردن وسایل کمک توانبخشی در محل زندگی.
۸. اعلام نیاز فرد دارای ناتوانی به وسایل کمک توانبخشی به کارشناس CBR.
۹. حضور فعال در شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا و تهیه و تنظیم صورت جلسات و ارایه گزارش های لازم به پایگاه های توانبخشی مبتنی بر جامعه شهرستان.
۱۰. اقدام در جهت آگاه سازی و تغییر نگرش جامعه از طریق برگزاری جلسات برای خانواده هایی که افراد دارای معلولیت دارند، برگزاری سخنرانی های آموزشی، هماهنگی با روحانیون، افراد صاحب نفوذ جامعه محلی و درگیر کردن مردم برای مشارکت بیشتر در مسایل معلولین.
۱۱. اقدام در خصوص ارائه خدمات اشتغال، تحصیل یا حرفه آموزی به معلولان نیازمند.
۱۲. اقدام برای ایجاد و تقویت تشکل معلولان در روستا.

۱۳. ارجاع معلولین در زمینه دریافت خدمات توانبخشی و حمایتی به پایگاه CBR شهرستان.
۱۴. پیگیری مناسب سازی محل سکونت افراد دارای معلولیت، معابر و اماکن عمومی روستا
۱۵. بازدید مستمر منازل معلولین تحت پوشش خدمات.
۱۶. شرکت در دوره های آموزشی، باز آموزی و توجیهی.
۱۷. همکاری با کارشناسان پیشگیر توانبخشی مبتنی بر جامعه و تسهیلگر میانی.
۱۸. ارایه آمار و گزارش فصلی CBR به تسهیلگر میانی.

تسهیلگر محلی موظف است هفته ای ۲۰ ساعت در راستای اهداف تعیین شده در برنامه فعالیت نماید.

شرح تفصیلی فعالیت های تسهیلگر محلی با همکاری تسهیلگر میانی:

- اقدام برای شناسایی افراد دارای معلولیت:

۱. شناسایی معلولین از طریق بازدیدهای خانه به خانه و دریافت اطلاعات از خانه های بهداشت و سایر منابع اطلاعاتی (تکمیل برگه ضمیمه فرم شماره ۱ کمیته های توانبخشی با هدف تعیین نوع معلولیت اولیه توسط تسهیلگر)
۲. ارجاع به کمیسیون های پزشکی تشخیص نوع و تعیین شدت معلولیت

- اقدام برای تشکیل پرونده CBR:

۱. دریافت فرم شماره ۲ کمیته های توانبخشی (فرم کمیسیون) و درج در پرونده
۲. تکمیل فرم شماره ۳ کمیته های توانبخشی (فرم بازدید منزل)
۳. تکمیل فرم شماره ۴ کمیته های توانبخشی (فرم سنجش سطح توانمندی افراد دارای معلولیت)
۴. تکمیل فرم مربوط به نیازسنجی و اقدامات انجام شده (برگه ضمیمه فرم شماره ۵ کمیته های توانبخشی)
۵. تکمیل فرم ثبت اقدامات انجام شده (برگه ضمیمه فرم شماره ۶ کمیته های توانبخشی)

- اقدام برای آموزش در خانواده :

۱. شناسایی افراد نیازمند به آموزش در خانواده از طریق تکمیل فرم مربوط به ارزیابی میزان توانایی ها و ناتوانی های فرد دارای ناتوانی
۲. انتخاب کتابچه آموزشی مناسب بر اساس جدول انتخاب کتابچه
۳. تعیین مربی در خانواده از میان یکی از اعضای خانواده یا بستگان
۴. تحویل کتابچه آموزشی به خانواده
۵. آموزش کتابچه آموزشی به مربی خانوادگی
۶. ارزشیابی کتابچه آموزشی
۷. بازدید منزل جهت بررسی میزان پیشرفت فرد دارای ناتوانی
۸. استمرار آموزش سایر کتابچه ها در صورت نیاز تا رفع کامل نیاز آموزش

- اقدام برای آموزش خارج از خانواده افراد دارای معلولیت (آموزش رسمی و شبه رسمی):

۱. شناسایی افراد نیازمند به آموزش خارج از خانواده
۲. تحلیل نیازهای آموزشی و اولویت بندی آن

۳. آگاه سازی و هماهنگی با مدیران و معلمان مدرسه جهت پذیرش افراد دارای معلولیت در مدارس عادی
۴. ارتباط با ادارات مربوطه (نهضت سواد آموزی، سازمان فنی حرفه ای، آموزش و پرورش استثنایی و...) جهت تسهیل و رفع موانع آموزش های رسمی و شبه رسمی
۵. تهیه گزارش مددکاری جهت ارائه کمک هزینه و وسایل کمک آموزشی

- اقدام برای ارجاع :

۲. شناسایی افراد نیازمند به ارجاع به مراکز درمانی و توانبخشی
۳. تکمیل برگه ارجاع
۴. راهنمایی جهت ارائه مدارک لازم برای دریافت خدمات ارجاعی
۵. ارجاع فرد به محل مناسب
۶. پیگیری ارجاع

- اقدام برای تأمین وسایل کمک توانبخشی:

۱. شناسایی افرادی که نیاز به وسیله کمک توانبخشی دارند.
۲. تعیین نوع وسایل کمک توانبخشی مورد نیاز
۳. تعیین اینکه، آیا وسیله کمک توانبخشی با امکانات محلی قابل ساخت می باشد یا بایستی از پایگاه CBR شهرستان تأمین گردد؟
۴. آموزش نحوه استفاده از وسیله کمک توانبخشی به فرد دارای ناتوانی

- اقدام برای ایجاد و توسعه شغلی افراد دارای معلولیت:

۱. جمع آوری اطلاعات در مورد نحوه ایجاد اشتغال برای معلولین از کارشناس بهزیستی شهرستان
۲. جمع آوری اطلاعات در زمینه اشتغال های رایج و مناسب برای معلولین در روستا
۳. نیازسنجی در خصوص اشتغال با رویکردهای مختلف از جمله استاد شاگردی، کسب و کار خانگی، اشتغال گروهی و ...
۴. راهنمایی و مشاوره به افراد دارای معلولیت در مورد نحوه ایجاد اشتغال
۵. مطرح نمودن شرایط فرد دارای ناتوانی در شورای توانبخشی محلی در صورت نیاز جهت حمایت شغلی
۶. استفاده از مشارکت های محلی در زمینه حمایت از اشتغال معلولین روستا
۷. ارجاع فرد به واحد اشتغال شهرستان در صورت نیاز
۸. ارزیابی حرفه ای افراد دارای معلولیت نیازمند با کمک کارشناس پایگاه CBR
۹. بازدید از محل کار و پیگیری جهت رفع مشکلات احتمالی

- اقدام برای مناسب سازی محیط زندگی افراد دارای معلولیت: (مطابق با دستورالعمل دسترسی و مناسب سازی محیط و امکانات زندگی)

۱. شناسایی منازل و محیط هایی در روستا که نیاز به مناسب سازی دارند.
۲. هماهنگی با معمار محلی در زمینه رفع مانع بر اساس اصول استاندارد با همکاری شورای CBR روستا
۳. آموزش خانواده ها در زمینه انجام مناسب سازی های لازم در داخل منزل
۴. هماهنگی با دهیار و شورای توانبخشی روستا جهت مناسب سازی اماکن عمومی

- اقدام برای ارائه کمک های حمایتی به افراد معلول نیازمند:

۱. شناسایی افراد نیازمند به حمایت های مالی
۲. ارائه گزارش نیازها به دهیاری، شورا، افراد خیر و یا بهزیستی شهرستان

۳. تهیه گزارش مددکاری جهت دریافت کمک هزینه از بهزیستی

۴. پیگیری اقدامات لازم

- اقدام برای آگاه سازی افراد دارای معلولیت، خانواده ها و سایر افراد جامعه:

۱. برگزاری جلسات آموزشی نظیر مهارت های زندگی، پیشگیری از معلولیت ها و ... برای افراد دارای معلولیت و خانواده آنان
۲. تشکیل گروه های متشکل از افراد دارای معلولیت، خانواده ها و سایر افراد جامعه برای آموزش گروهی
۳. برگزاری جلسات آموزشی با همکاری کارشناسان مربوطه
۴. مستندسازی و ارزشیابی جلسات گروهی از طریق فرم های مربوطه
۵. پیگیری جهت برگزاری جلسات سخنرانی و آگاه سازی درخصوص معلولیت
۶. پیگیری جهت تهیه و پخش فیلم های آموزشی درخصوص معلولیت به ویژه در مدارس
۷. تهیه و انعکاس خبری فعالیت های انجام شده در رابطه با CBR، افراد دارای معلولیت، خانواده ها و سایر افراد جامعه به رسانه ها
۸. پخش بروشور، نصب پوستر و... در زمینه آگاه سازی و CBR در سطح جامعه

- اقدام برای مشارکت اجتماعی افراد دارای معلولیت:

۱. پیگیری جهت تشکیل گروه های خودیار تلفیقی یا اختصاصی از افراد دارای معلولیت در زمینه های فرهنگی، ورزشی، مذهبی، هنری و...
۲. برگزاری برنامه های اوقات فراغت نظیر گردش های دسته جمعی سیاحتی و زیارتی با حضور تمامی افراد دارای معلولیت، خانواده ها و سایر افراد علاقمند جامعه
۳. مشارکت دادن افراد دارای معلولیت در سایر برنامه های موجود فرهنگی، مذهبی، ورزشی جامعه محلی
۴. جلب مشارکت داوطلبانه افراد دارای معلولیت در فعالیت های CBR از قبیل آموزش، برنامه ریزی، مناسب سازی، ساخت وسیله کمک توانبخشی در منزل، اشتغال و...
۵. برگزاری مسابقات ورزشی به ویژه بومی محلی معلولین در جامعه محلی و بین روستایی
۶. تشکیل گروه تناثر ویژه افراد معلول به صورت تلفیقی
۷. تسهیل شرایط ازدواج افراد دارای معلولیت با کمک خانواده ها و شورای توانبخشی محلی
۸. پیگیری جهت تأمین و آموزش مراقب خانگی برای افراد با ناتوانی های شدید
۹. تشویق و حمایت از افراد دارای معلولیت در زمینه مشارکت سیاسی نظیر رای دادن، کاندید شورای اسلامی روستا شدن و ...
۱۰. مشارکت دادن افراد جامعه به ویژه افراد صاحب نفوذ محلی در برنامه ها با هدف بسیج جامعه

- اقدام برای ایجاد و توسعه شکل های معلولین:

۱. جمع آوری اطلاعات در مورد نحوه تأسیس شکل های معلولین از کارشناس مربوطه
۲. شناسایی و ارتباط با تشکل های معلولین شهرستان به منظور تسهیل راه اندازی تشکل های معلولین در روستا
۳. دعوت از معلولین علاقه مند در روستا و شرح نحوه ایجاد و یا ارتباط با دیگر تشکل های معلولین
۴. معرفی معلولین روستا به تشکل های معلولین شهرستان جهت عضویت در تشکل های معلولین موجود
۵. کمک به انجام مراحل اداری مربوط به ثبت و راه اندازی تشکل های معلولین

ماده ۹- شرایط فضای فیزیکی پایگاه CBR روستایی جهت فعالیت تسهیلگران موسسات یا انجمن های غیردولتی :

تسهیلگران میانی برای انجام فعالیت های خود در درجه اول باید در دفتر انجمن مستقر باشند. چنانچه انجمن هنوز قادر به تأسیس دفتر نباشد، می توانند تحت نظارت انجمن از مکان هایی مثل مراکز یا مجتمع های بهزیستی روستایی یا شهری و یا دیگر مکان های عمومی مثل مساجد، بسیج، مدارس و یا مکان های شخصی استفاده نماید.

- تسهیلگر داوطلب محلی می تواند برای انجام فعالیت های اجتماعی و آموزشی از مکان دهیاری روستا استفاده نماید.

- محل فعالیت تسهیلگران از قبیل دهیاری ها بایستی برای افراد دارای معلولیت قابل دسترس و مناسب سازی شده باشد.

محل انجام وظیفه تسهیلگران میانی در مکان اداری موسسه غیردولتی طرف قرارداد بوده و اشتغال تسهیلگران میانی در ادارات بهزیستی اکیداً ممنوع است و ایشان صرفاً باید زیر نظر موسسه غیردولتی مربوطه به انجام وظایف اداری بپردازند.

فصل ششم: نظارت

ماده ۱۰- نحوه نظارت

- تسهیلگر محلی می بایست به تناسب شرایط افراد دارای معلولیت تحت پوشش از منزل مددجویان تحت پوشش خود پایش نماید و لازم است برنامه پایش های خود را طی یک ماه تهیه نماید و یک نسخه از آن را برای انجمن ارسال نماید.
 - تسهیلگر میانی می بایست به طور منظم از تسهیلگران محلی تحت پوشش خود پایش نماید و لازم است برنامه پایش بینی پایش های یک ماهه آینده خود را تهیه نموده و یک نسخه از آن را برای انجمن و پایگاه CBR بهزیستی شهرستان ارسال نماید تا در هنگام پایش کارکنان سطوح بالاتر امکان دسترسی به فرد تسهیلگر میانی فراهم باشد.
 - تسهیلگران باید عدم حضور بیش از سه روز خود را به انجمن و بهزیستی شهرستان اعلام نمایند. غیبت غیر موجه بیش از ۱۰ روز منجر به کسر دستمزد به نسبت روزهای غیبت می شود.
 - مسئولین انجمن می بایست طبق برنامه مدون به طور مستمر از تسهیلگران میانی و محلی تحت نظارت خود پایش نمایند.
 - چنانچه طی پایش ها مشخص شود که تسهیلگران به وظایف خود عمل نکرده اند و یا نارضایتی از سوی افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان بیان گردد، برای اولین بار به فرد مورد نظر تذکر کتبی داده خواهد شد و در صورت تکرار یارانه آن ماه تسهیلگر به ازای معلولین تحت پوشش با اطلاع قبلی به NGO و یا بهزیستی شهرستان کسر و در صورت تکرار با تأیید کمیته استانی نسبت به لغو قرارداد با تسهیلگر خاطی اقدام خواهد شد.
 - استان ها مجازند برای مدیریت و نظارت بهتر بر پرداخت واگذاری پرونده ها به موسسات یا انجمن های غیردولتی با شیوه "پرداخت بر حسب عملکرد" به ارزشیابی عملکرد انجمن و تسهیلگران بپردازند. هر استان بر حسب شرایط اداری، جغرافیایی و ... می تواند با نظر جمعی کارشناسان خبره شاخص های ارزیابی داخلی وضع نماید.
- کارشناسان سازمان بهزیستی می بایستی پایش ها را به صورت تصادفی انجام داده و در صورت عدم ارائه خدمات به صورت مناسب و یا عدم رضایت معلولین، یارانه فرد مذکور به تسهیلگر پرداخت نخواهد شد که در بخش نظارت توضیحات بیشتر آمده است.

ماده ۱۱- تکنولوژی و ابزارهای آموزشی

۱. گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۱۵؛ مترجم دکتر کیوان دواتگران
۲. طبقه بندی عملکرد، ناتوانی و سلامت مولف دکتر کیوان دواتگران
۳. مجموعه ۲۴ جلدی WHO تحت عنوان "آموزش در جامعه برای کمک به افراد دارای معلولیت"
۴. راهنمای توانبخشی مبتنی بر جامعه (مجموعه هفت جلدی WHO). سازمان بهزیستی کشور. ۱۳۹۲
۵. ترجمه کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (سایت شخصی دکتر کیوان دواتگران www.Davatgaran.ir)
۶. Health care for the elderly (Manual for primary health care workers) – WHO (EMRO.۱۹۹۷)
مراقبت های بهداشتی از سالمندان
۷. promoting independence following a spinal cord injury (A manual for mid level workers) –WHO unit (Geneva ۱۹۹۶)
زندگی مستقل پس از ضایعه نخاعی
۸. promoting independence following a stroke (A guide for therapists & professionals working) – WHO unit (۱۹۹۹)
زندگی مستقل پس از سکته مغزی
۹. Promoting the development of young children with cerebral palsy ((guideline for mid level rehabilitation workers) – WHO/RHB/۹۳.۱ (Geneva ۱۹۹۳)
زندگی مستقل برای کودکان مبتلا به فلج مغزی
۱۰. Prompting independence of people with disabilities due to mental disorders (A guideline for rehabilitation in primary health care) –WHO /MND_RHB.۹۷/۱ (Geneva ۱۹۹۷)
زندگی مستقل برای افراد مبتلا با اختلالات روانی
۱۱. همگام با کودکان آسیب دیده بینایی و خانواده های آنان، مولف حمدالله خواجه حسینی، انتشارات به منش
۱۲. آموختن از طریق عمل ، ترجمه رامین رضایی/فرانک تفرشی ، انتشارات سازمان بهزیستی
۱۳. راهنمای کاربردی مراقبت از افراد دارای ضایعه نخاعی ، ترجمه دکتر سارا برجیان ۱۳۹۴ ، انتشارات سپهر اندیشه
۱۴. توانمندسازی روانی اجتماعی افراد آسیب دیده بینایی، مولف حمداله خواجه حسینی/الهام ایرانمنش، انتشارات به منش
۱۵. آموزش گام به گام کودکان کم شنوا (سه جلدی) ، انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی
۱۶. Intellectual disability (A manual for CBR worker)-WHO (SEA_REHAB_۷۷)- ۲۰۰۳
ناتوانی های ذهنی
۱۷. We can play &move (Manual book) healthlink worldwide.
بازی و حرکت برای کودکان دارای ناتوانی

تبصره: تسهیلگران میانی باید در دوره آموزشی ۱۲ روزه و تسهیلگران محلی باید در دوره آموزشی ۱۰ روزه شرکت نمایند.

فصل هفتم - ساختارهای مدنی و نهاد های درگیر در برنامه

ماده ۱۲ - شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه محلی

۱۲.۱ - وظایف:

۱. تشکیل صندوق شورا، جهت ارائه خدمات CBR به معلولان و ارائه گزارش عملکرد مالی صندوق به پایگاه CBR شهرستان.
۲. تکمیل فرم های آماری و اطلاعاتی و ارسال فصلی به پایگاه CBR شهرستان.
۳. برنامه ریزی جهت فرهنگ سازی و آموزش عمومی افراد دارای معلولیت، خانواده و جامعه محلی.
۴. آگاه سازی و ترغیب جامعه محلی جهت راه اندازی انجمن های معلولان و خانواده آنها.
۵. برگزاری جلسه گروهی با حضور معلولان و خانواده ها جهت آگاه سازی و تقویت مشارکت.
۶. تهیه و توزیع منابع اطلاع رسانی در زمینه مسایل معلولان و CBR از طریق اداره بهزیستی.
۷. نظارت بر حسن انجام موارد ارجاع شده به سطوح بالاتر و پیگیری تا حصول نتیجه.
۸. ایجاد و حمایت از اشتغال روستایی و نظارت بر تداوم آن.
۹. معرفی فرد دارای ناتوانی به محیط های کاری و زمینه های شغلی مناسب در محل زندگی.
۱۰. فراهم کردن زمینه های آموزش حرفه ای معلولین به ویژه به شیوه استادشاگردی در روستا.
۱۱. کمک به مناسب سازی محل زندگی فرد دارای ناتوانی، مدرسه و معابر عمومی.
۱۲. جلب مشارکت (مالی، فرهنگی و ...) اهالی روستا جهت دستیابی به اهداف CBR در منطقه.
۱۳. همکاری جهت حمایت مالی از معلولان تحت پوشش.
۱۴. کمک به تحصیل در مدارس و حرفه آموزی معلولان.
۱۵. تعیین اولویت نیازهای حمایتی، توانبخشی و ... جهت معلولان شناسایی شده.
۱۶. گزارش اقدامات به پایگاه CBR شهرستان بر اساس فرم ها و آموزش ها به صورت فصلی.

۱۲.۲ - مراحل تشکیل شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا:

۱۲.۳- اعضای شورا:

اعضای شورای CBR روستا عبارتند از:

۱. رئیس یا یک نفر از اعضای شورای اسلامی روستا (به عنوان رئیس شورای CBR روستا)
 ۲. دهیار روستا (به عنوان دبیر شورای CBR روستا)
 ۳. یک نفر از معتمدین محل (به انتخاب رییس شورای اسلامی روستا از بین افراد خوشنام، صاحب نفوذ روستا، خیرین و ...)
 ۴. یک نفر بهورز خانه بهداشت
 ۵. یک نفر تسهیلگر محلی
 ۶. یک نفر به نمایندگی از اعضای خانواده افراد دارای معلولیت روستا (به انتخاب خانواده معلولان و با پیگیری دهیار)
 ۷. یک نفر از افراد دارای معلولیت فعال روستا به نمایندگی سایر معلولان روستا (به انتخاب معلولان و با پیگیری دهیار)
- به پیشنهاد اعضاء و تصویب شورا، حضور سایر افراد مرتبط و نمایندگان سازمان های دولتی و غیردولتی و ... بدون حق رأی بلامانع می باشد.

۱۲.۴- محل تشکیل شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا:

شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا در روستای دارای دهیاری و خانه بهداشت تشکیل می گردد. دهیاری روستای مربوطه، دبیرخانه شورا می باشد و جلسات شورا در محل دهیاری تشکیل می گردد. روستای فاقد شورای اسلامی یا دهیاری (در صورت پیشنهاد پایگاه CBR شهرستان به شورای اسلامی روستای مجاور و قبول شورای اسلامی روستای مذکور) می تواند به عنوان روستای قمر تحت پوشش خدمات CBR قرار گیرد.

۱۲.۵- راه اندازی شورا:

به منظور راه اندازی شورای توانبخشی، دهیار موظف است حداکثر طی مدت یک ماه نسبت به تشکیل شورای توانبخشی اقدام نموده و صورتجلسه مربوطه را به پایگاه CBR شهرستان ارسال نماید.

۱۲.۶- جلسات شورا:

۱. جلسات شورای توانبخشی حداقل هر ماه یک بار تشکیل می گردد.
۲. زمان جلسه توسط دهیار حداکثر یک هفته قبل به اطلاع سایرین می رسد.
۳. تشکیل جلسات فوق العاده با پیشنهاد اعضای شورا و تصویب رئیس شورا با دعوت رسمی دبیرخانه شورا امکان پذیر است.
۴. دبیر شورای CBR روستا بایستی پس از تشکیل اولین جلسه این شورا نسبت به پیش بینی جلسات تا پایان سال اقدام نموده و برنامه مربوطه را در فرم "تقویم زمان بندی جلسات شورا" ثبت نماید. بدیهی است این فرم با نظر کلیه اعضای شورا تکمیل می گردد و تغییرات احتمالی از قبل به اطلاع اعضاء خواهد رسید.
۵. شورای CBR روستا از بین اعضاء در اولین جلسه یک نفر را به عنوان منشی شورا انتخاب می کند و وی موظف است در پایان هر جلسه نسبت به تکمیل فرم صورت جلسه اقدام نموده و یک نسخه از آنها را در پایان فصل به پایگاه CBR ارسال نماید.

لیست معلولان شناسایی شده و خدمات ارایه شده به افراد دارای معلولیت توسط تسهیلگران در فرم های شماره ۱ تا ۸ ویژه شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا ثبت و در زونکنی در محل دهیاری یا نزد تسهیلگر محلی نگهداری می شود. یک نسخه

از این گزارش ها به صورت فصلی به پایگاه CBR شهرستان ارسال می گردد (این فرم ها به منزله عملکرد شورای CBR روستا در طی یک فصل محسوب خواهد شد).

۱۲.۷- صندوق شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا

به منظور حمایت از اجرای مناسب برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه در روستا و ارایه خدمات جامع توانبخشی به افراد دارای معلولیت و رفع کمبودها و نیازهای معلولان، صندوقی در روستا تأسیس می گردد تا شورای CBR روستا بتواند از طریق جلب مشارکت خیرین روستا و نهادهای دولتی و غیره به اهداف مورد نظر جامعه عمل بپوشاند. ماهیت صندوق شورای توانبخشی باید کاملاً غیردولتی و مردمی بوده و اداره آن تحت نظر شورای CBR روستا انجام گیرد.

- کمک های مالی ارایه شده از طریق شورای CBR روستا برای تسهیل در امر خدمت رسانی به افراد دارای معلولیت روستا پیش بینی شده است تا در کنار سایر حمایت های نهاد های دولتی و غیردولتی به رفع نیازهای ضروری معلولان بپردازد.
- صندوق شورای CBR روستا توسط دهیار در یکی از بانک ها یا صندوق های قرض الحسنه روستای مربوطه با حق امضای ثابت دهیار و امضاء غیر ثابت رئیس شورا و خزانه دار (خزانه دار از بین اعضای شورا با انتخاب توسط آنها در اولین جلسه رسمی شورا انتخاب می گردد) تشکیل می شود.
- تأمین منابع مالی صندوق به شرح موارد ذیل می باشد:

۱. کمک های مردمی.
۲. کمک های مالی بهزیستی از محل فصل شش برنامه، حساب مشارکت های مردمی
۳. سایر منابع (فرمانداری، دهیاری و ...)
- صورت وضعیت عملکرد مالی صندوق شامل دریافت ها و پرداخت ها و موارد خدمات ارایه شده، توسط خزانه دار شورای CBR روستا تکمیل و به صورت فصلی به پایگاه CBR ارسال می گردد.

ماده ۱۳- پایگاه توانبخشی مبتنی بر جامعه بهزیستی شهرستان

۱۳.۱- اعضای پایگاه CBR عبارتند از:

- رئیس بهزیستی شهرستان (رئیس پایگاه)
- کارشناس CBR شهرستان (دبیر پایگاه)
- کارشناسان پایشگر CBR در سطح شهرستان (در صورتی که کارشناس تخصصی در شهرستان وجود داشته باشد، در موارد نیاز در پایش ها به کارشناس CBR شهرستان کمک می نمایند)

۱۳.۲- وظائف پایگاه CBR شهرستان عبارتند از:

۱. انتخاب روستای مجری برنامه CBR.
۲. تأیید تسهیلگر معرفی شده از دهیاری.
۳. تهیه لیست تسهیلگران، دهیاران، شوراها و اسلامی روستا، انجمن های معلولان به تفکیک روستا در شهرستان بر اساس دستورالعمل اجرایی.
۴. تهیه لیست نیروی انسانی فعال در بهزیستی شهرستان در بخش توانبخشی و مدیران اجرایی.
۵. تهیه کتابچه های آموزشی CBR و نگهداری در پایگاه CBR شهرستان.
۶. تهیه وسائل مورد نیاز جهت تشکیل پرونده که پس از اتمام دوره های آموزشی به تسهیلگران و دهیاران تحویل داده شود. لازم است پوشه ها بر اساس رنگ های کتابچه های آموزشی طبقه بندی گردد.
۷. تهیه و تکثیر فرم های اطلاعاتی مربوطه به تعداد مورد نیاز.
۸. شناخت وضعیت موجود از روستا نظیر وضعیت جمعیتی.
۹. پایش از فعالیت های تسهیلگران محلی (نظارت بر نحوه شناسائی، نیازسنجی، تکمیل فرم های آماری و ...).

۱۰. جمع‌آوری و تحلیل فرم‌های مربوط به شناسایی معلولان.
۱۱. تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده و ارائه به واحد اجرایی استان هر سه ماه یک بار.
۱۲. تهیه و ارسال مستندات CBR شهرستان به معاونت توانبخشی استان.
۱۳. جمع‌آوری نیاز آموزشی، تجهیزاتی و مالی مناطق و تخصیص منابع لازم بر اساس نیازهای واقعی هر منطقه.
۱۴. برگزاری جلسات آموزشی مدون و مشورتی جهت تسهیلگران و نیروهای همکار حداقل یکبار در یک فصل.
۱۵. هماهنگی جهت ارائه خدمات CBR با مدل ماتریس در مناطق تحت پوشش و گسترش خدمات CBR
۱۶. تهیه و اختصاص وسایل کمکی مورد نیاز به موسسات و انجمن‌های تازه تأسیس.
۱۷. فراهم نمودن زمینه‌های آموزشی و اشتغال معلولان روستائی تحت پوشش CBR در سطح شهرستان.
۱۸. مشارکت جهت آگاه‌سازی معلولان، خانواده و جامعه جهت تغییر نگرش نسبت به معلولیت.
۱۹. پیگیری در خصوص انجام مناسب‌سازی محیط.
۲۰. پی‌گیری درخصوص شکل‌گیری گروه‌های خودیار، تشکل‌های معلولین و انجمن‌های تسهیلگری.
۲۱. جلب مشارکت خانواده‌ها و جامعه محلی بخصوص رهبران محلی در توانبخشی معلولین.
۲۲. شرکت در جلسات شورای توانبخشی.
۲۳. همکاری در تهیه فیلم‌های آموزشی و کاربردی.
۲۴. اقدام در پوشش خبری فعالیت طرح.
۲۵. شرکت در جلسات بین‌بخشی و توجیهی کارشناسان
۲۶. پیگیری امور مربوطه از طریق مسئولین شهرستان در جهت اجرای قانون حمایت از معلولان.
۲۷. همکاری با مدیران، متخصصین و پژوهشگران در ارتباط با توانبخشی مبتنی بر جامعه.
۲۸. پیگیری برنامه‌ها و سیاست‌های ابلاغی.

ماده ۱۴- پایگاه توانبخشی مبتنی بر جامعه روستایی

مکانی است در سطح جامعه که توسط انجمن یا اهالی برای انجام فعالیت‌های توانمندسازی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ماده ۱۵- دهیاری

وظایف دهیاری عبارتست از:

۱. تشکیل منظم جلسات شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا، به صورت حداقل یک بار در ماه.
۲. ثبت و نگهداری پرونده‌های تکمیل شده معلولین در محل دهیاری در صورت نیاز.
۳. تهیه و تنظیم صورت‌جلسات و ارایه گزارش‌های لازم به پایگاه‌های توانبخشی مبتنی بر جامعه شهرستان.
۴. پیگیری مکاتبات و انجام امور مربوطه.
۵. شرکت در دوره‌های آموزشی مشخص شده از سوی سازمان بهزیستی.
۶. پیگیری و همکاری جهت راه‌اندازی انجمن‌های معلولین روستا (DPO).
۷. نظارت بر فعالیت و ارزیابی شورای توانبخشی محلی
۸. همکاری با کارشناسان پایشگر توانبخشی مبتنی بر جامعه
۹. آگاه‌سازی جامعه (نمایش فیلم، سخنرانی و ...) جهت تغییر مثبت در نگرش جامعه نسبت به پدیده معلولیت.
۱۰. همکاری با متخصصین و پژوهشگران در ارتباط با توانبخشی مبتنی بر جامعه
۱۱. انجام سایر امور مربوط به دبیرخانه شورای CBR روستا.
۱۲. شرکت فعال در شورای CBR روستا و مدیریت دبیرخانه آن شورا.

ماده ۱۶- انجمن های معلولان

اهداف انجمن معلولان عبارتست از:

۱. تلاش جهت دسترسی بیشتر معلولان به خدمات سطح منطقه
۲. تلاش در زمینه ارتقاء سطح مشارکت معلولان در سطوح مختلف جامعه
۳. تلاش جهت فراگیرسازی معلولان
۴. تلاش در جهت آگاه سازی معلولان نسبت به حقوق خویش
۵. تلاش جهت توانمندسازی معلولان
۶. تلاش جهت تغییر مثبت در نگرش جامعه نسبت به پدیده معلولیت
۷. پیگیری جهت احقاق حقوق معلولان
۸. شناسائی معلولان و ارائه خدمات CBR به معلولان سطح منطقه

۱۶.۱- وظایف انجمن های معلولان عبارتست از:

۱. همکاری با تسهیلگران در تشخیص معلولیت، ارزیابی توانائی ها، تعیین نیاز معلولان و چگونگی ارائه خدمات
۲. همکاری جهت تعیین نیازهای آموزشی، تجهیزاتی، خدماتی و مالی معلولان و اولویت بندی نیازها و فعالیت های در نظر گرفته شده در برنامه های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت با توجه به امکانات
۳. بررسی منابع موجود در سطح جامعه محلی و ارائه راهکار مناسب به شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا
۴. ارائه الگوی مناسب به معلولان روستا به منظور ایجاد انگیزه و افزایش اعتماد به نفس آنان به منظور حضور فعال در جامعه و مشارکت در امور اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ...
۵. همکاری در خصوص برنامه ریزی و برگزاری جشنواره ها، مسابقات ورزشی، طرح های گردشگری ویژه معلولان روستائی تحت پوشش CBR به منظور بستر سازی در جهت حضور و مشارکت معلولان روستائی در جامعه
۶. آگاه سازی معلولان نسبت به توانائی های خویش
۷. آگاه سازی معلولان نسبت به حقوق خویش
۸. تشویق معلولان به عضویت در انجمن ها
۹. آگاه سازی جامعه و تلاش جهت تغییر مثبت در نگرش جامعه نسبت به فرد دارای ناتوانی و موضوعات معلولیت
۱۰. نظارت بر نحوه ارائه خدمات به معلولان به منظور توسعه کمی و کیفی خدمات
۱۱. جلب مشارکت مالی جهت پیشبرد اهداف CBR
۱۲. همکاری با مسئولین اشتغال در راستای حرفه آموزی و اشتغال معلولان
۱۳. پیگیری امور معلولان ارجاعی از مناطق تحت پوشش CBR جهت دریافت خدمات تخصصی و همکاری در زمینه های مختلف (پرداخت کمک هزینه، تأمین اقامتگاه، استفاده از تسهیلات ویژه جامعه معلولان شهرستان از مراکز بهداشتی درمانی و ...)
۱۴. همکاری در امر مناسب سازی از طریق تعیین موانع، جمع آوری اطلاعات در زمینه استانداردها و تأیید اماکن مناسب سازی شده
۱۵. شرکت در دوره های آموزشی برگزار شده از سوی سازمان بهزیستی کشور
۱۶. ارتباط با سایر انجمن های فعال معلولان در سطح منطقه به منظور تعمیم امتیازات کسب شده توسط این انجمن ها تا سطح روستا
۱۷. ارتباط فرابخشی به منظور جذب تسهیلات لازم جهت معلولان سطح روستاها و پیشبرد اهداف CBR
۱۸. ارتباط با حوزه توانبخشی و متخصصین این حوزه به منظور ارتقای سطح علمی خویش در زمینه معلولیت و توانبخشی

۱۹. شرکت در جلسات شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا، شهرستان و استان
۲۰. تلاش و پیگیری در جهت تحقق هر چه بیشتر قانون جامع حمایت از حقوق معلولان

۱۶.۲- نحوه تشکیل انجمن معلولان:

۱. تشکیل های معلولین به سازمان های غیردولتی متشکل از افراد دارای معلولیت و خانواده های آنان اطلاق می گردد که بر طبق اساسنامه های تهیه شده توسط سازمان بهزیستی کشور و یا وزارت کشور در سطوح مختلف کشوری، استانی، شهرستانی و روستایی تشکیل می گردند.
۲. تشکیل های معلولین در سطوح کشوری، استانی، شهرستانی و روستائی می توانند طبق قوانین سازمان بهزیستی شعبه راه اندازی نمایند.
۳. تشکیل های کوچک روستائی می توانند با تشکل های شهرستانی، استانی و کشوری پیوند خورده و قدرت اجرایی بیشتری پیدا کنند.
۴. در صورت عدم وجود تشکل در سطح روستا اعضای فعال تشکل های شهرستانی می توانند در اجرای CBR و شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستایی همکاری نمایند.

ماده ۱۷- انجمن غیردولتی تسهیلگران CBR کشور

انجمن کشور به لحاظ حقوقی یک موسسه غیرتجاری است که موضوع فعالیت آن در حوزه معلولین بوده و تمامی فعالیت های آن غیرسیاسی و غیرانتفاعی است. اعضای این انجمن شامل نمایندگان فعال منتخب از میان تسهیلگران فعال برنامه و مدیران موسسات غیردولتی مجری برنامه در سطح کشور است که با هدف تسهیل تبادل اطلاعات در میان موسسات و انجمن های غیردولتی مجری برنامه CBR و تسهیلگران برنامه و هماهنگی بین فعالیت ها، از طریق انتخابات برگزیده می شوند.

۱۷.۱- وظایف انجمن CBR کشور عبارتست از:

- تشکیل منظم و منسجم جلسات شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه کشور، حداقل دو بار در سال.
- تهیه و تنظیم صورت جلسات و ارائه گزارش های لازم به دفتر توانمندسازی معلولین بهزیستی کشور.
- پیگیری مکاتبات و انجام امور مربوطه.
- پیگیری و همکاری جهت راه اندازی، تقویت و توانمندسازی انجمن های استانی، شهرستانی و روستایی.
- نظارت بر فعالیت انجمن های تسهیلگران استانی و ارزیابی آنها.
- دریافت مراتب نیاز از انجمن های تسهیلگران استانی.
- انجام سایر امور مربوط به دبیرخانه شورای CBR کشور.
- طراحی و اجرای دوره های آموزشی و بازآموزی مورد نیاز انجمن های استانی و تسهیلگران
- برگزاری کنگره ها و همایش های مربوط به CBR
- ایجاد پیوند، تعامل و همکاری شبکه ای متقابل بین اعضا جهت توسعه CBR به منظور تبادل تجارب
- افزایش سطح مشارکت انجمن های غیردولتی در گسترش و ارتقای برنامه CBR
- بهبود روابط با سازمان های بین المللی و خیرین مالی
- آگاه سازی جامعه (نمایش فیلم، سخنرانی و) جهت تغییر مثبت در نگرش جامعه نسبت به پدیده معلولیت.
- همکاری با متخصصین و پژوهشگران در ارتباط با توانبخشی مبتنی بر جامعه
- به اشتراک گذاشتن اطلاعات
- دادخواهی و حمایت طلبی از افراد دارای معلولیت تحت پوشش
- پیگیری حقوق اداری و تسهیلات رفاهی تسهیلگران نظیر بیمه و دستمزد
- تهیه گزارش عملکرد سالانه

۱۷.۲ - ساختار انجمن CBR کشور

چارچوب و اهداف کار انجمن معمولاً توسط یک اساسنامه و یک آیین‌نامه داخلی مشخص می‌گردد. این انجمن معمولاً از سه رکن اصلی تشکیل شده‌اند. ارکان انجمن عبارت‌اند از:

- مجمع عمومی هیئت امناء
- هیئت مدیره و مدیر عامل
- بازرس یا بازرسان

تعداد اعضای هیئت مدیره انجمن کشوری هفت نفر است که یک نفر به عنوان رئیس هیئت مدیره و یک نفر به عنوان مدیرعامل، پنج نفر به عنوان عضو اصلی هیئت مدیره و یک نفر به عنوان بازرس فعالیت می‌نمایند. علاوه بر این افراد یک نفر به عنوان عضو علی‌البدل هیئت مدیره و یک نفر به عنوان بازرس علی‌البدل تعیین می‌گردد. انجمن می‌تواند برای پیشبرد بهتر فعالیتهای خود کمیته‌های مختلفی از قبیل آموزش، پژوهش، پشتیبانی، بین‌الملل و ... از بین اعضای هیئت امناء و یا اعضای عادی راه‌اندازی نماید.

- اعضای انجمن کشوری می‌بایست حداقل هر سه ماه یک بار جلسه برگزار نمایند و صورتجلسه آن را به دفتر توانمندسازی معلولین معاونت توانبخشی بهزیستی کشور ارسال نمایند.
- انجمن کشور می‌تواند از کارشناسان CBR کشور و به تناسب موضوع از کارشناسان CBR استانی به عنوان مهمان دعوت به عمل آورند.
- انجمن کشوری می‌تواند محل تشکیل هر جلسه را به تناسب موضوع و شرایط، در یکی از استانهای محل سکونت اعضای اصلی انجمن تعیین نماید.
- انجمن کشوری می‌تواند به منظور صرفه‌جویی در هزینه‌ها با هماهنگی معاون توانبخشی و کارشناس CBR جلسه انجمن را در محل ستاد ادارات بهزیستی استانها یا بهزیستی کشور برگزار نماید.
- انجمن کشوری باید سالی یک بار جلسه مجمع عمومی را برگزار نماید.
- انتخابات انجمن کشوری هر سه سال یک بار برگزار می‌گردد و اعضای جدید از بین مدیران انجمن‌ها و تسهیلمان منتخب استانی انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۸ - انجمن غیر دولتی CBR استان

انجمن‌های استانی شعب انجمن کشوری محسوب می‌گردند و به عنوان شعبه انجمن کشوری بدون نیاز به ثبت به فعالیت می‌پردازند. همچنین این انجمن‌ها می‌توانند به طور مستقل ثبت‌گردند ضمن هماهنگی با انجمن کشوری به فعالیت بپردازند. تعداد اعضای هیئت مدیره انجمن استانی پنج نفر می‌باشد که یک نفر به عنوان رئیس هیئت مدیره و یک نفر به عنوان مدیرعامل و سه نفر عضو اصلی هیئت مدیره فعالیت می‌نمایند. به جز این افراد یک نفر به عنوان بازرس اصلی تعیین می‌گردد. علاوه بر این افراد یک نفر به عنوان عضو علی‌البدل هیئت مدیره و یک نفر به عنوان بازرس علی‌البدل تعیین می‌گردد.

- اعضای انجمن استانی می‌بایست حداقل ماهانه یک بار جلسه برگزار نمایند و پس از آن صورتجلسه آن را به انجمن کشوری و معاونت توانبخشی بهزیستی استان ارسال نمایند.
- انجمن استانی می‌تواند از معاون توانبخشی و کارشناسان CBR استان به عنوان مهمان دعوت به عمل آورند.
- انجمن استانی می‌تواند به منظور صرفه‌جویی در هزینه‌ها با هماهنگی معاون توانبخشی و کارشناس CBR جلسه انجمن را در محل ادارات بهزیستی برگزار نماید.
- انجمن استانی باید حداکثر هر شش ماه یک بار جلسه مجمع عمومی تسهیلمان استان را برگزار نماید.

— انتخابات انجمن کشوری هر دو سال يك بار برگزار مي گردد و اعضاي جديد از بين مديران انجمن ها و تسهيگران انتخاب مي شوند.

۱۸.۱- وظايف انجمن CBR استان عبارتست از:

- تشكيل منظم و منسجم جلسات شوراي توانبخشي مبتني بر جامعه استان، حداقل يك بار در ماه.
- تهيه و تنظيم صورت جلسات و ارايه گزارش هاي لازم به معاونت توانبخشي استان.
- پيگيري مكاتبات و انجام امور مربوطه.
- پيگيري و همكاري جهت راه اندازي، تقويت و توانمندسازي انجمن هاي شهرستاني و روستايي.
- نظارت بر فعاليت انجمن هاي تسهيگران شهرستاني و ارزيابي آنها.
- دريافت مراتب نياز از انجمن هاي تسهيگران شهرستاني.
- انجام ساير امور مربوط به دبيرانه شوراي CBR استان.
- طراحي و اجراي دوره هاي آموزشي و بازآموزي مورد نياز انجمن هاي شهرستاني و تسهيگران
- برگزاري همایش های استانی مربوط به CBR
- ايجاد پيوند، تعامل و همكاري شبكه اي متقابل بين اعضاي جهت توسعه CBR به منظور تبادل تجارب با ساير استانها
- افزايش سطح مشاركت انجمن هاي غيردولتي شهرستاني در گسترش و ارتقاي برنامه CBR
- جلب مشاركت خيرين مالي در برنامه هاي معلولين
- آگاه سازي جامعه (نمايش فيلم، سخنراني و ...) جهت تغيير مثبت در نگرش جامعه نسبت به پديده معلوليت در سطح استان.
- همكاري با متخصصين و پژوهشگران در ارتباط با توانبخشي مبتني بر جامعه
- به اشتراك گذاشتن اطلاعات
- دادخواهي و حمايت طلبي از افراد داراي معلوليت تحت پوشش در سطح استان
- پيگيري حقوق اداري و تسهيلات رفاهي تسهيگران نظير بيمه و دستمزد
- تهيه گزارش عملکرد سالانه

فصل هشتم - دستورالعمل مالی اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه (CBR) (از طریق موسسات یا انجمن های غیردولتی با همکاری تسهیلگران میانی و محلی)

منابع مالی برنامه CBR به منظور آموزش، پشتیبانی و ارائه خدمات از طریق اعتبارات توانبخشی ردیف ۳۰۴۰۳ در قالب فصل دو و شش تأمین می گردد.

ماده ۱۹ - نحوه هزینه کرد مالی فصل دو و شش به شرح ذیل می باشد:

۱۹.۱ - نحوه هزینه کرد فصل دو:

فصل دو برنامه CBR مطابق با دستورالعمل فصل دو سازمان تنظیم شده و از موارد هزینه کرد مشابه تبعیت می کند. اما اعتبار فصل دو برنامه CBR باید صرفاً به منظور آموزش و پشتیبانی از این برنامه و در راستای توسعه کمی و کیفی آن هزینه گردد. بنابراین هرگونه هزینه این فصل در سایر برنامه های ادارات بهزیستی اکیداً ممنوع و خلاف مقررات می باشد.

فصل دو برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه باید در موارد ذیل هزینه گردد:

- تأمین هزینه برگزاری دوره های آموزشی و بازآموزی افراد فعال در برنامه CBR شامل اعضای انجمن های غیردولتی فعال، تسهیلگران، دهیاران، اعضای شوراهای توانبخشی مبتنی بر جامعه روستا، شهرستان و استان، کارشناسان، مدیران و کلیه شرکای کاری فعال که در اجرای برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه همکاری دارند.
- پرداخت حق التدریس مدرسین و افرادی که در امر آموزش مشارکت دارند.
- تأمین وسایل و ملزومات مورد نیاز دوره های آموزشی شامل اجاره مکان، خرید لوازم آموزشی، پذیرایی و غیره.
- تأمین هزینه تألیف، تدوین، ترجمه، چاپ و تکثیر بروشور، پوستر و کتابچه های آموزشی مورد نیاز در سطح استان و شهرستان های مجری و یا خرید کتاب و سایر ابزارهای آموزشی.
- تأمین هزینه ساخت فیلم های آموزشی و آگاه سازی از طریق عقد تفاهم نامه یا قرارداد با افراد حقیقی یا شرکت ها و موسسات غیردولتی
- اهدای جوایز به افرادی که در توانمندسازی افراد دارای معلولیت سهم دارند (نظیر تسهیلگران، انجمن ها، معلم ها، دهیاران، کارشناسان، مدیران برنامه و غیره).
- تأمین هزینه پایش از مناطق تحت پوشش برنامه که از طریق امکانات اداره امکان بازدید از آنجا میسر نیست.
- تأمین هزینه برگزاری گردهمائی های علمی، همایش ها، جشنواره های فرهنگی ورزشی، برنامه های اوقات فراغت معلولان، نمایشگاه و ... در سطح استان، شهرستان و مناطق تحت پوشش CBR.
- تأمین هزینه برگزاری جلسات، نشست ها، سخنرانی، گردهمایی و ... ویژه معلولان و اقشار مختلف به منظور آگاه سازی و اطلاع رسانی عمومی.
- کمک به تأمین وسایل، تجهیزات و ملزومات مورد نیاز انجمن های تازه تأسیس تسهیلگران و انجمن استانی
- تأمین هزینه های تجهیز پایگاه CBR روستایی و شهرستان از قبیل ساخت تابلو، ملزومات اداری و ... و همچنین هزینه های نرم افزاری نظیر نصب برنامه های کامپیوتری و ...

۱۹.۲ - نحوه هزینه کرد فصل شش :

فصل شش برنامه CBR مطابق با دستورالعمل حمایت های مالی سازمان تنظیم شده و از موارد هزینه کرد مشابه آن تبعیت می کند. این فصل به منظور پرداخت هزینه خدمات ارائه شده به افراد دارای معلولیت و پرداخت یارانه جهت واگذاری پرونده مورد استفاده قرار می گیرد.

فصل شش برنامه توانبخشی مبتنی بر جامعه باید در موارد ذیل هزینه گردد:

۱- پرداخت یارانه به منظور واگذاری خدمات CBR به موسسات و انجمن‌های غیردولتی طرف قرارداد:

- قرارداد واگذاری خدمات CBR، باید با موسسات یا انجمن‌های غیردولتی دارای مجوز جهت انجام امور محوله منعقد گردد. بدین منظور به ازای هر پرونده فرد دارای ناتوانی تحت پوشش بایستی در روش اول ۴K و در روش دوم ۴.۵K و به ازای هر پرونده فرد دارای ناتوانی شناسایی شده جدید (زیر یک سال از شناسایی) ۵K در روش اول و ۵.۵K در روش دوم به صورت ماهانه قابل پرداخت شود.
- هرگونه تغییر در میزان ضریب K متناسب با شرایط اقتصادی و میزان تخصیص اعتبار به صورت سالانه در قالب بخش نامه از سوی بهزیستی کشور ابلاغ خواهد شد.

ضریب K جهت محاسبه هزینه ها در سال ۱۳۹۵ معادل ۱۸۰۰۰ ریال می باشد.

- هر موسسه یا انجمن غیردولتی می‌تواند طبق توافق با بهزیستی برای اجرای مفاد قرارداد همکاری، بر حسب شرایط جغرافیایی منطقه تحت پوشش در روش اول، فقط از تسهیلاتر میانی یا تسهیلاتر محلی و در روش دوم، هم از تسهیلاتر میانی و هم از تسهیلاتر محلی استفاده نماید.

روش اول

- پرداخت حق الزحمه به منظور ارائه خدمات CBR به موسسه یا انجمن غیردولتی جهت بکارگیری تسهیلاتر به شرح زیر است:
- سقف پرداخت به ازای هر پرونده افراد معلول شناسایی شده جدید (شناسایی و تشکیل پرونده کمتر از یک سال) که حداقل خدمات پایه را دریافت ننموده اند، معادل ۵K به ازای هر پرونده در یک ماه می باشد که از این میزان مبلغ ۴K به هر تسهیلاتر و ۱K به موسسه یا انجمن غیردولتی پرداخت می گردد.
 - حداقل پرداخت به ازای هر پرونده افراد معلولی که بیش از یک سال از زمان شناسایی و تشکیل پرونده آنان سپری شده است و حداقل خدمات پایه را دریافت نموده اند، معادل ۴K به ازای هر پرونده در یک ماه می باشد که از این میزان مبلغ ۳K به هر تسهیلاتر و ۱K به موسسه یا انجمن غیردولتی پرداخت می گردد.
 - در این روش تعداد پرونده های واگذار شده به هر تسهیلاتر نباید از ۱۰۰ پرونده تجاوز نماید.

تبصره ۱: چنانچه تعداد پرونده های یک منطقه روستایی بیش از ۱۰۰ عدد باشد و امکان جذب تسهیلاتر جدید به دلیل کم بودن تعداد پرونده های اضافی وجود نداشته باشد، واگذاری پرونده های باقیمانده تا سقف ۱۲۰ پرونده به تسهیلاتر قبلی بلامانع است.

تبصره ۲: چنانچه بیش از یک سال از زمان شناسایی و تشکیل یک پرونده سپری شده باشد و فرد دارای معلولیت حداقل خدمات پایه را دریافت ننموده باشد، همانند پرونده های جدید محاسبه می گردد.

روش دوم

پرداخت حق الزحمه به منظور ارائه خدمات CBR به موسسه یا انجمن غیردولتی جهت بکارگیری همزمان تسهیلاترانی میانی و محلی به شرح زیر است:

- سقف پرداخت به ازای هر پرونده افراد معلول شناسایی شده جدید (شناسایی و تشکیل پرونده کمتر از یک سال) که حداقل خدمات پایه را دریافت ننموده اند، معادل ۵.۵K به ازای هر پرونده در یک ماه می باشد که از این میزان، به هر تسهیلاتر میانی ماهانه مبلغ ۰.۵K، به هر تسهیلاتر محلی مبلغ ۴K و به صاحب امتیاز موسسه یا انجمن غیردولتی به ازای هر پرونده ماهانه ۱K پرداخت می گردد.

- حداقل پرداخت به ازای هر پرونده افراد معلولی که بیش از یک سال از زمان شناسایی و تشکیل پرونده آنان سپری شده است و حداقل خدمات پایه را دریافت نموده اند، معادل ۴.۵K بابت هر پرونده در یک ماه می باشد که از این میزان، به هر تسهیلگر محلی مبلغ ۳K، به تسهیلگر میانی مبلغ ۰.۵K و به موسسه یا انجمن غیردولتی مبلغ ۱K پرداخت می گردد.
- در این روش هر تسهیلگر میانی می بایست بر عملکرد مربوط به حداکثر ۱۰ تسهیلگر محلی (با سقف تعداد ۷۰۰ پرونده) نظارت داشته باشد. همچنین سقف تعداد پرونده های واگذار شده به هر تسهیلگر محلی حداکثر ۷۰ پرونده می باشد.
- تبصره ۱: چنانچه تعداد پرونده های یک منطقه روستایی بیش از ۷۰ عدد باشد و امکان جذب تسهیلگر جدید به دلیل کم بودن تعداد پرونده های اضافی وجود نداشته باشد، واگذاری پرونده های باقیمانده تا سقف ۱۰۰ پرونده به تسهیلگر قبلی بلامانع است.
- تبصره ۲: چنانچه بیش از یک سال از زمان شناسایی و تشکیل یک پرونده سپری شده باشد و فرد دارای معلولیت حداقل خدمات پایه را دریافت ننموده باشد، همانند پرونده های جدید محاسبه می گردد.
- تبصره ۳: با توجه به متفاوت بودن شرایط هر استان و یا شهرستان و انعطاف پذیری برنامه های اجتماع محور، به منظور استفاده بهینه از منابع، استانها مجازند با تصمیم شورای اداری استان نسبت به تعیین روش مناسب جهت واگذاری پرونده اقدام نمایند.
- اولویت واگذاری خدمات برنامه CBR با روش اول می باشد.
- بهزیستی استان و شهرستان باید در صورت دریافت اعتبار برنامه CBR حداکثر ظرف دو ماه هزینه قرارداد همکاری را به انجمن پرداخت نمایند و انجمن های غیردولتی نیز به طور ماهانه دستمزد تسهیلگران میانی و محلی را پرداخت نمایند.
- با توجه به اینکه تفاهم نامه یا قرارداد از طریق ادارات بهزیستی شهرستان ها صرفاً با موسسه یا انجمن های غیردولتی منعقد می شود، بدیهی است کل مبلغ یارانه طبق قرارداد جهت پرداخت دستمزد و یا حق بیمه تسهیلگران، به موسسه یا انجمن های غیردولتی پرداخت می گردد تا تحت نظارت اداره بهزیستی شهرستان توسط موسسه یا انجمن غیردولتی پرداخت گردد. لذا هر گونه قرارداد مستقیم توسط ادارات بهزیستی با افراد حقیقی به عنوان تسهیلگر برنامه CBR مجاز نمی باشد.
- پرداخت حق الزحمه به تسهیلگر محلی بر اساس شیوه نامه بابت ارائه اقداماتی است که شامل خرید خدمت جهت انجام شناسایی و تشکیل پرونده، ارائه آموزش به خانواده و فرد دارای ناتوانی، پیگیری آموزش های خارج از خانواده، پیگیری خدمات توانبخشی و مناسب سازی، تشکیل شورای توانبخشی محلی، تشکیل گروه خودیار، جلب مشارکت های مردمی برای تقویت صندوق شورا، برگزاری جلسات آگاه سازی و ... منطبق با دستورالعمل می باشد. همچنین پرداخت حق الزحمه به تسهیلگر میانی جهت نظارت و پایش از مناطق روستایی تحت پوشش، ارائه آموزش های تکمیلی، جمع آوری آمار و اطلاعات، مدیریت برنامه در سطح شهرستان و مطابق با دستورالعمل می باشد.
- چنانچه فرد معلولی با تأیید کارشناس شهرستان و استان به مرحله توانمندسازی رسیده باشد و نیاز به خدمات اختصاصی CBR نداشته باشد، می توان پرونده آن را از پوشش تسهیلگر خارج نموده و از خدمات جاری سازمان بهره مند شود.
- بدیهی است هرگونه پرداخت به انجمن و تسهیلگران منوط به انجام صحیح وظایف محوله است.
- مسئولیت مدیریت و نظارت بر کلیه مفاد قرارداد از جمله امور مربوط به تسهیلگران برعهده موسسه یا انجمن های غیردولتی و مسئولیت مدیریت و نظارت بر کلیه مفاد قرارداد مربوط به موسسه یا انجمن های غیردولتی برعهده حوزه توانبخشی بهزیستی استان و شهرستان است.
- تسهیلگران برنامه CBR صرفاً بایستی در مناطق تحت پوشش این برنامه مشغول به کار شوند و بهره گیری از تسهیلگران CBR در ادارات دولتی بهزیستی خلاف مقررات است.

۱۹.۳- پرداخت های تشویقی

۱. استان‌ها مجازند جهت تسهیلگرانی که اشتغال پایدار بیش از یک سال برای مددجویان تحت پوشش خود ایجاد نموده اند، پاداش موردی پرداخت نمایند.
۲. پرداخت حق الزحمه اعضای انجمن استانی و کشوری:
 - با تأیید معاون توانبخشی و کارشناس CBR استان مبنی بر حضور اعضای انجمن استانی در جلسات و پیگیری امور محوله، به رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل شورای CBR استانی، ماهانه ۵۰K و به سه عضو اصلی هیئت مدیره و بازرسان ۳۰K حق الزحمه فعالیت اختصاصی در شورای استان تعلق می گیرد. چنانچه انجمن CBR استان به ثبت رسیده باشد، پرداخت ها از طریق انجمن استانی و در غیر این صورت از طریق انجمن های غیردولتی طرف قرارداد در شهرستان محل خدمت هر یک از اعضا پرداخت می گردد.
 - با تأیید مدیرکل دفتر توانمندسازی معلولین و کارشناس CBR کشور مبنی بر حضور اعضای انجمن کشوری در جلسات و پیگیری امور محوله و اعلام عملکرد اعضا به استان های مربوط به هر عضو، به رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل شورای CBR کشوری، ماهانه ۵۰K و به پنج عضو اصلی هیئت مدیره و بازرسان ۳۰K حق الزحمه فعالیت اختصاصی در شورای کشور تعلق می گیرد.
 - هزینه مربوط به این بخش از اعتبار تخصیص داده شده به استان محل خدمت هر یک از اعضای انجمن پرداخت می گردد.
 - چنانچه یکی از تسهیلگران هم عضو شورای انجمن CBR کشوری و هم استانی باشد، ماهانه حق الزحمه فعالیت در هر دو شورا را دریافت می نماید.
 - در روستاهایی که دسترسی تسهیلگر به جامعه هدف به دلایلی از قبیل بعد مسافت، کوهستانی بودن مسیر و عدم وجود سرویس ایاب و ذهاب عمومی دشوار می باشد با نظر کمیته استانی پرداخت ماهانه تا سقف ۲۵ K بابت هزینه ایاب و ذهاب بلامانع می باشد.

۲- پرداخت به منظور ارایه خدمات توانبخشی:

خدمات سلامت:

- پرداخت کمک های موردی بمنظور تأمین هزینه های درمانی، دارو، خدمات تشخیصی، خدمات دندانپزشکی و کمک به پیشگیری از معلولیت ها و بهره مندی از خدمات کلینیک های توانبخشی نظیر فیزیوتراپی، کاردرمانی، گفتاردرمانی، سنجش شنوایی، تربیت شنیداری، روان درمانی و ...
 - تأمین و تدارک ملزومات مصرفی و هزینه های مربوط به درمان معلولانی که بیماری های خاص دارند
 - تهیه و خرید وسایل کمک توانبخشی مورد نیاز معلولان تحت پوشش
- خدمات آموزشی:
- کمک هزینه های تحصیلی و آموزشی در کلیه سطوح تحصیلی
 - کمک هزینه شهریه مهدکودک، مراکز پیش دبستانی، آموزشی، حرفه آموزی و ...
 - کمک هزینه آماده سازی شغلی، کارآموزی
- خدمات معیشتی:
- کمک هزینه تأمین ابزار و سرمایه کار
 - کمک به پرداخت سهم بیمه کارفرمایی تأمین اجتماعی مددجویان تحت پوشش توانمند شده
 - کمک به طرح های کاهش فقر نظیر اعتبارات مالی خرد
 - کمک هزینه های ایاب و ذهاب معلولان
- سقف پرداخت کمک هزینه حمایت شغلی به شیوه استاد شاگردی، کسب و کار خانگی، مناسب سازی و ... مطابق با دستورالعمل حمایت های مالی که سالانه به استان ها ابلاغ می شود، اعمال می گردد.

خدمات اجتماعی:

- کمک هزینه های برنامه های ورزشی، هنری، فرهنگی و اوقات فراغت

خدمات توانمندسازی:

- کمک هزینه مناسب سازی منزل معلولان، اماکن عمومی به ویژه مدارس
- کمک به توسعه و پایداری گروه های خودیار افراد دارای معلولیت و خانواده آنها از طریق پرداخت هزینه به فرد دارای ناتوانی عضو گروه به ویژه در فعالیت های اشتغال زایی گروهی
- کمک به صندوق های شورای توانبخشی مبتنی بر جامعه محلی جهت پرداخت هزینه های توانمندسازی افراد دارای معلولیت

نحوه پرداخت به صندوق شوراهای توانبخشی

تبصره: به منظور تسهیل و تسریع در امر خدمت رسانی و جلوگیری از رفت و آمد افراد دارای معلولیت روستایی به ویژه در مناطق دور افتاده، خدماتی که هزینه آن تا ۲۵۰K می باشد از طریق صندوق های شوراهای توانبخشی محلی قابل پرداخت است. مبالغ بالاتر با تأیید کمیته های توانبخشی شهرستان قابل ارائه خواهد بود.

ضروری است حداقل ۷۰ درصد از اعتبار فصل شش برنامه CBR بابت پرداخت کمک های موردی فصل شش به منظور تأمین هزینه های درمانی، و کمک به پیشگیری از معلولیت ها و بهره مندی از خدمات کلینیک های توانبخشی، تأمین هزینه های آموزشی و معیشتی و ... صرفاً در راستای ارتقای توانمندسازی افراد دارای معلولیت هزینه گردد.

نکته مهم:

تمامی پرداخت ها جهت ارائه خدمات به فرد دارای ناتوانی دارای پرونده تعلق می گیرد. مثلاً پرداخت کمک هزینه حمایت شغلی به خانواده دارای فرد دارای ناتوانی امکان پذیر نمی باشد.